

BEELDKWALITEITSPAN GRIFFIOEN

Johan de Koning

september 2009

LABORATORIUM VOOR ARCHITEKTUUR

**Kuiperspoort 22
4331 GS Middelburg**

**t 0118.624763
f 0118.635187
e koni@lab4arch.com
w www.lab4arch.com**

Gemaakt in opdracht van:

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van 'Laboratorium voor Architectuur' vervoerd, verspreid en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of het reproduceren ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is of voor het overnemen in enig dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift (al of niet in digitale vorm of online).

“If we desire architecture to have an emancipating or healing role, instead of reinforcing the erosion of existential meaning, we must reflect on the multitude of secret ways in which the art of architecture is tied to the cultural and mental reality of its time.”

Juhani Palasmaa **

Beeldkwaliteitsplan Griffioen

1. Inleiding

Woonwijk De Griffioen aan de westkant van de stad Middelburg, bestaat grofweg uit twee delen. Griffioen I en Griffioen II. Het eerste deel is gebouwd aan het eind van de jaren veertig en sluit als het ware de wederopbouw periode van de stad af. Dit deel strekt zich grofweg uit van de Seissingel, de Seisweg tot aan de Domburgse watergang en eindigt bij de Griffioenstraat. Het tweede deel van de woonwijk werd gebouwd aan het eind van de jaren zestig en wordt begrensd door diezelfde Griffioenstraat en de Laurens Stommesweg: op dit moment de westelijke grens van Middelburg.

Dit beeldkwaliteitsplan beslaat alleen het eerste deel van de wijk Griffioen en dan in het bijzonder de 112 middenstandswoningen ontworpen door architect A. Rothuizen, ook wel genoemd de Bomenbuurt.

1.1 beeldkwaliteitsplan

De gemeente Middelburg vindt de Bomenbuurt Griffioen een bijzondere wijk en wil met de opstelling van een beeldkwaliteitsplan de wijk aanwijzen als gemeentelijk beschermd stadsgezicht. In dit beeldkwaliteitsplan zal naast een impressie van de ontstaansgeschiedenis van de wijk, ook een opsomming worden gegeven van de waardevolle beeldbepalende architectonische en cultuurhistorische elementen. Eveneens worden suggesties gedaan voor bijvoorbeeld toekomstige plannen voor duurzame energie- voorzieningen, groot onderhoud aan de woningen en groenstructuur en eventuele uitbreidingen. Op basis hiervan kunnen (ook voor toekomstige eigenaren) nadere regels worden vastgesteld voor beheer en behoud van de structuur en architectuur van deze kwalitatief hoogwaardige wijk.

Dit beeldkwaliteitsplan zal daarom integraal onderdeel uitmaken van het nieuw op te stellen bestemmingsplan.

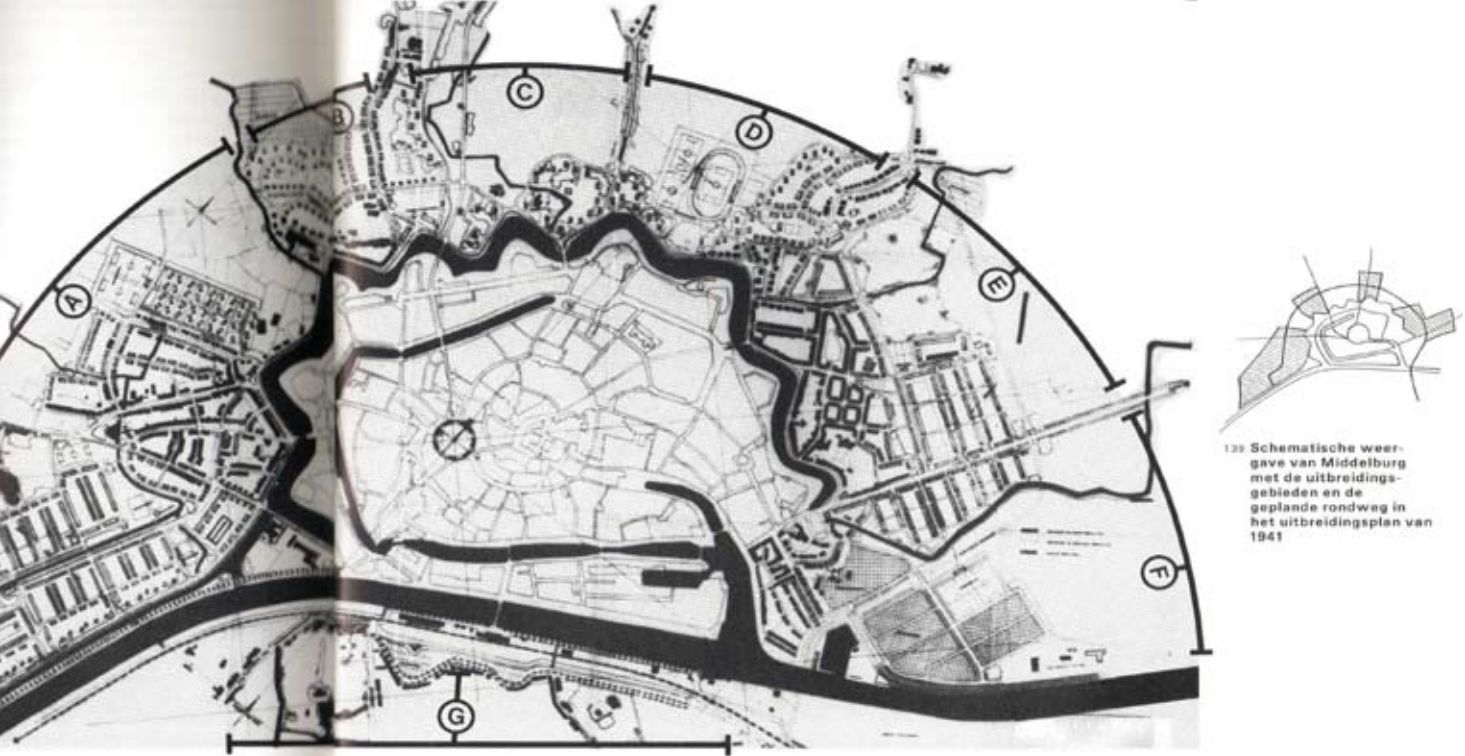
2. Historie

2.1 uitbreidingsplan

Begin 1947 krijgt architect Marius Frans Duintjer (1908-1983) uit Amsterdam de vraag om supervisor te worden voor de nieuwe uitbreidingsplannen van Middelburg. Zijn visie moet gebaseerd worden op het in december 1946 vastgestelde uitbreidingsplan. Dit plan was een door de Directeur Gemeentewerken herzien plan van het oorspronkelijke plan uit 1941. De wederopbouw van de Middelburgse binnenstad, gebombardeerd op 17 mei 1940, is op dat moment al grotendeels afgerond. Vervolgplannen, bijvoorbeeld Zand II en de ontwerpen voor wijken met noodwoningen, zijn dan in volle gang. Het stadsbestuur wil vooruit kijken en raakt geïnteresseerd in een strenger kader, zoals voorgesteld in het uitbreidingsplan. Duintjer doet een viertal voorstellen voor bebouwing rondom de uitvalswegen vanuit het centrum noordwaarts. Aan de overzijde van het Kanaal door Walcheren, op de zuidoever, wordt geen aandacht besteed. In aansluiting op bestaande uitbreidingen (Nieuw Middelburg, 1921 en 't Zand, 1937) situeert Duintjer een strak en rationeel opgezet patroon van arbeiderswoningen in een beperkt aantal stroken langs de Veerseweg (Nieuw Middelburg), en een groter aantal langs de Vlissingseweg (Stromenwijk). Hij volgt daarmee Piet Verhage (directeur van de Stichting Herbouw Walcheren) in zijn ideeën voor breder opgezette wijken en groene open ruimtes die vanuit het omringende landschap reiken tot aan de oude omwalling van de stad.

architect Marius Frans Duintjer

Daartussenin ligt respectievelijk het plan Nadorst (langs de Nadorstweg) en Griffioen (langs de Seisweg). Beide zijn opgezet als tuinstreken, met grotere en kleinere villa's en traditionele twee-onder-een-kap woningen, ruim in het groen aan bochtige, smalle straten, zoals reeds eerder opgezet door de Dienst Gemeentewerken. Op die manier ontstaat een gesloten, introvert karakter voor die wijken, die vanwege de opulente groenstructuur makkelijk overgaat in het omringende kleinschalige coulissenlandschap van Walcheren, met de kenmerkende hagen en landerijen, dat op dat moment nog bestaat. Na de inundatie van 1944 en de daaropvolgende herbouw, behoort dit lieflijke landschap definitief tot het verleden.

Duintjer ontwerpt als verbindend element tussen de verschillende wijken een rondweg, die nu als een soort parkway zou kunnen worden beschouwd. Er is een sterke connectie tussen weg en landschap bedacht. Piet Verhage ziet zo'n rondweg niet zitten en verzet zich. In het definitieve uitbreidingsplan, vastgesteld in 1950 is die weg dan ook verdwenen, om echter in de jaren 70 weer terug te keren en (deels) uitgevoerd te worden.

In 1942 wordt door de Duitse bezetter een algemene bouwstop afgekondigd. Pas na de bevrijding van Zeeland in september 1944 kunnen de oude plannen worden opgepakt. Duintjer maakt nog in 1946 een wederopbouwplan voor Breskens. In de periode 1946-1948 wordt een voorzichtig begin gemaakt met de Stromenwijk, als uitloper van het wederopbouw plan voor het centrum.

Op de grens van respectievelijk de plannen Nadorstweg en Griffioen (aansluitend aan de Noord- en Seissingel) verrezen aan het eind van de jaren dertig al de eerste geschakelde villa's. Men werkt daarop door de polder in; vanaf 1947 komen ook op deze locaties nieuwe woningen te staan. Maar het gaat langzaam. Het uitbreidingsplan moet keer op keer herzien worden door de plannen die architecten maken in opdracht van woningbouwverenigingen, particuliere ondernemers of de plaatsing van noodwoningen van overheidswege.

Er is in 1947 nog steeds een grote behoefte aan woningen voor de middenstand. Die komen nog nergens expliciet aan bod. Om grip te krijgen op de voortgang wordt Duintjer aangesteld als supervisor.

Het gemeentebestuur verzoekt al iets eerder architect Arend Rothuizen, die in 1944 lid was geworden van de tijdelijke college van burgemeester en wethouders, een nieuw plan voor De Griffioen te ontwikkelen, speciaal bedoeld voor de middenstanders. Het plan moet voortbouwen op het uitbreidingsplan van 1946 en komt ook onder supervisie van Duintjer te staan, zij het wel op afstand.

2.2 architect Arend Rothuizen

Architect Arend Rothuizen (1906-1990) is geboren in Goes. Hij studeerde aan de Technische Hogeschool in Delft van 1925 tot 1929 en leerde in de loop van de jaren dertig Marius Duintjer kennen, die na zijn studie op de ETH in Zurich en een jaar bij Le Corbusier in Parijs te hebben gewerkt, in Amsterdam was gaan werken en zich aansloot bij de groep Opbouw. Na zijn terugkomst in Zeeland, in 1929, werkt Rothuizen enige tijd bij zijn vader, die op dat moment stadsarchitect van Goes is. Een jaar later neemt hij in Middelburg de praktijk van Wondergem over naar aanleiding van de reconstructie van Societeit de Vergenoeging op de Markt, die in 1929 afbrandt. In 1931 start hij een associatie met zijn vader gevestigd aan de Lange Noordstraat 33 in Middelburg. Rothuizen is ambitieus, goed opgeleid en weet de faam van zijn vader als kundig en accuraat bouwkundige goed in te zetten als acquisitie. Ze laten zich bij het ontwerpen vooral leiden door de wensen van de bouwheren en spelen pragmatisch in op lokale omstandigheden en economische ontwikkelingen. Daarbij kent Arend uit Delft de moderne technieken (betonconstructies) en de daarbij behorende paradigmata van de Nieuw Zakelijke beweging, de avant garde der modernisten. In Zeeland is meer vraag naar de traditionele baksteen architectuur, maar Rothuizen cs zien toch kans om elementen en details van het moderne idioom de lokale architectuur in te smokkelen en die zo stap voor stap grondig te vernieuwen. Hun belangrijkste project was het nieuwe kantoor voor de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij aan de Poelendaelesingel. Aan deze prestigieuze opdracht werd van 1937 tot in 1944 gebouwd. In dit gebouw komen traditionele en moderne principes samen.

architect A. Rothuizen

Daarna wordt hij gevraagd de gevels van het sanatorium Zonneveld in Oostkapelle te ontwerpen. Sanatoria zijn de objecten bij uitstek voor de moderne beweging. Kijk bijvoorbeeld naar Zonnestraal van Duiker, Bijvoet en Wiebenga in Hilversum (1928) of het sanatorium van Alvar Aalto in Paimio, Finland uit 1929. Hun adagium licht, lucht en ruimte is er naadloos op van toepassing. Een lichte constructie, grote raamopening, een sterk contact tussen binnen- en buiten en buitenruimte, het geheel als gebouwde sculptuur, als het ware zwevend in een groene omgeving. Het zijn allemaal onderdelen die in de nieuwe sanatoria zeer goed van pas kwamen. Rothuizen ontwerpt er een lange gevel van aaneengeschakelde vrije puien, met glas van onder tot boven. De daken zijn zeer licht hellend, vrijwel vlak. Een dunne dakrand markeert de bovenzijde van die glazen gevel. Aan de onderzijde is de vloer net iets boven het maaiveld aangelegd. Daardoor ontstaat het effect van zweven. Het is de opmaat naar het woningbouwplan in de Griffioen.

Rothuizen neemt deel aan de herbouw van de Abdij, waar hij zich met name richt op de interieurs van de kerken. Het gemeentebestuur vraagt hem de ruines van het stadhuis te stutten. Daarnaast realiseert hij enkele grotere winkelpanden aan de Markt (NMB bank, nu ING, PZC drukkerij en kantoor, nu boekhandel De Drukkerij plus de huidige Tourist Shop) en aan de Lange Delft, wat nu het pand van De Tuinen is, en V&D (nu HEMA) . Voor zichzelf en zijn zwager, huisarts Frumeau, kiest hij een herbouwplicht aan de Korte Burg, waar hij vanaf november 1942 gaat wonen en kantoor houden. Zijn naam als belangrijk architect is nu gevestigd.

MARIUS DUINTJER · ARCHITECT · AMSTERDAM
PRINSENGRACHT 728 TELEFOON 31580

28 april '49.

Beste Rothuizen,

Tot mijn spijt, kon ik geen tijd meer vinden,
om nog even bij je langs te komen - vol-
gende keer loop ik het beter te treffen.

In de loop van de ochtend bracht ik een
beroep aan de griffioen - en naar aanleiding
daarvan wil ik je even zeggen, dat het
een waar genoegen was, je woningen te
zien. Echt jong, frisch en mooi werk -
een ware verademing na zoveel troosteloze
armoede in woningbouw overal in de lande.

Prachtig ook vond ik de binnenruimtes,
Tusken de blokken, en de curves daarvan.

Hopelijk zal men er in slagen, de fien-
voorziening wat royaal te versorgen.

Alle eer! - Doe mijn hartelijke
groeten en beste wenschen voor herstel aan
je vrouw, met vriendel. groet

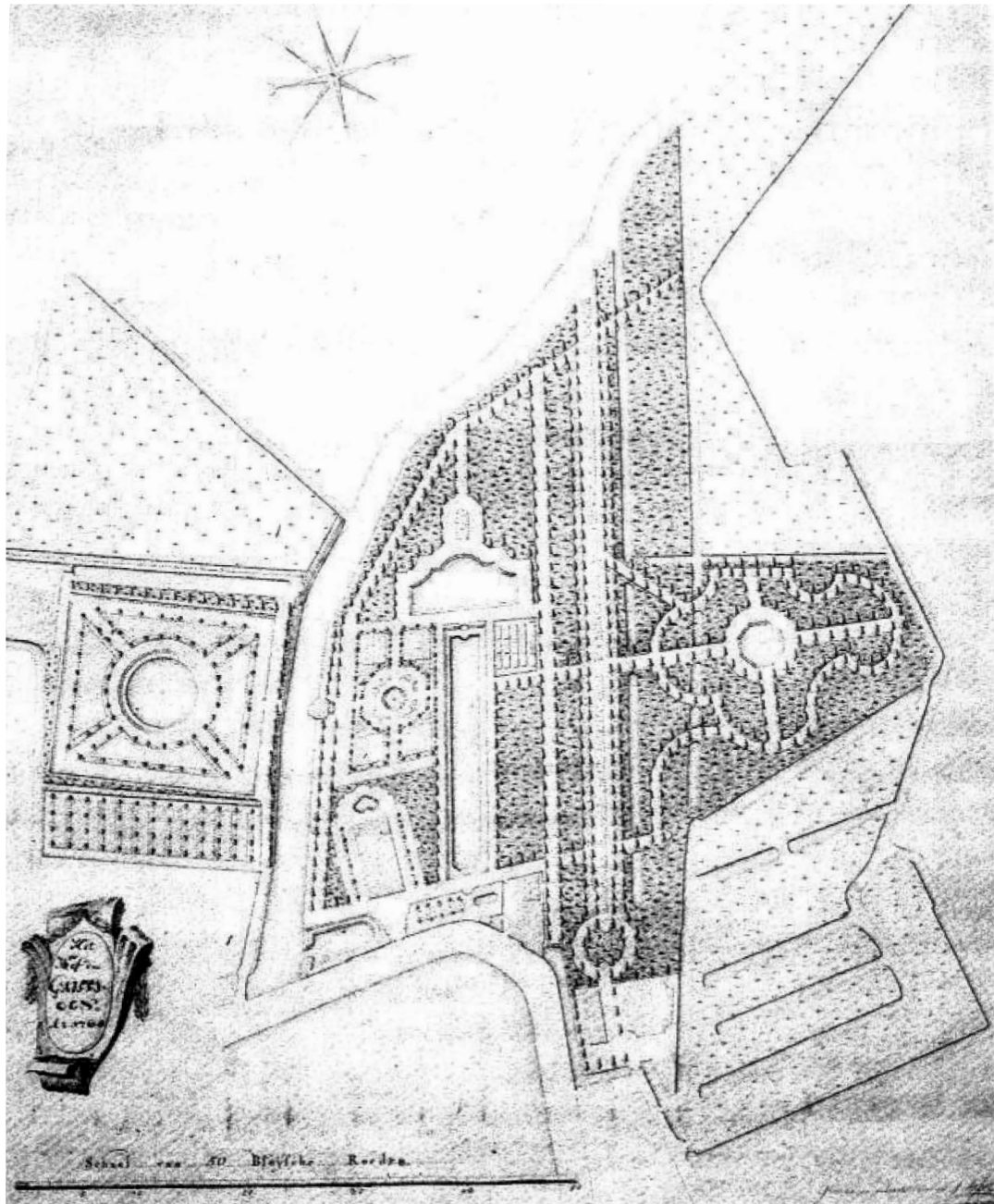
Duintjer.

2.3 De Griffioen

Buitenplaats De Griffioen wordt in de tweede helft van de 17e eeuw opgericht aan de rand van Seisvest, naast de Domburgse watergang. Op de kaart van Cornelis Goliat uit 1696 staat ze al ingetekend. De omringende tuinen van het huis krijgen een streng formele inrichting, met naast het huis een grand canal, een wijngaard, een perk met sinaasappelbomen, in de manteling zelfs palmbomen en enkele lanen als vista's op het platteland aan de noord- en westzijde van de buitenplaats. Een dicht bos, doortrokken met kronkelende lanen, strekt zich bijna uit tot aan de Seisweg. Een flink, vierkant kwadrant van de tuin wordt gerealiseerd aan de overkant van de Domburgse watergang en krijgt zodoende de naam Overwater, die nu nog altijd de naam is van de kwekerij op dat perceel. Aan de watergang werd een 'schoon lust prieel' opgericht, van waaruit een bootje naar de overkant genomen kon worden. Eigenaar van de buitenplaats is Hermanus van de Putte, een rijke reder die vooral vermogen had vergaard met de kaapvaart.

Het prieel wordt in 1733 vervangen door het huidige barokke theehuis, met de typische plattegrond in de vorm van een parallellogram en de fraai afgeronde hoeken. Die plattegrond werd zo gemaakt vanwege de grote oost-west georiënteerde zichtas die al in het tuinplan aanwezig was. Op de kaart van Massol uit 1768 is dit duidelijk weergegeven.

Gargon omschrijft De Griffioen als "een schoonen Hof" met "eenen Wijngaard in den hoogen, breedten glazen kas besloten en door de weerstuit der Zonnenstralen gekweekt reeds dikgezwollen Druiftrossen dragende" en bovendien een "vermaaklijk Speelhuis, dat zijn uitzicht op de buurhoven en wijduitgestrekte weiden had, en van den stil stromende watergang bespoelt wierd".

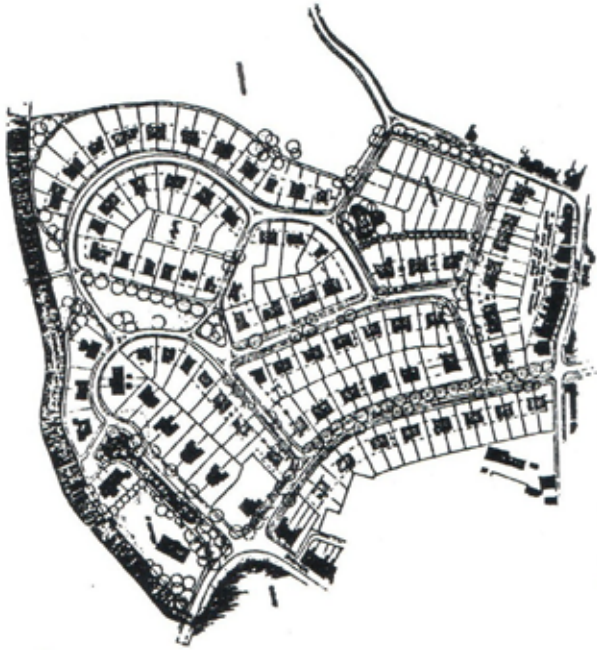

Ook is er "daar een dubbele reeks net gekroonde Oranje-Bomen (die) het çierlijke pad nog çierlijker maakte" met "de hoogopgeschorene manteling en groene schermen, dan eens de Palm- en Bloemperken, en dan weer de beelden, en zinlijk beschilderde Hofvaten, en andere vermaaklijke çieraaden van ongemeen vermaak: eindelijk bleef hij staan bij den verschen en lang uitgestreken Vijver". Een exotische lusthof kortom, waarvoor woorden haast te kort schieten. In de vroege 19e eeuw, in de Franse tijd, gaat de prachtige formele tuin teloor. Grote delen worden verkocht aan boeren uit de omgeving en ingericht voor de landbouw. Alleen de tuin om het huis en het grand canal blijft bewaard.

De Griffioen blijft eeuwenlang in particuliere handen, totdat het huis in 1932 wordt verkocht aan de gemeente Middelburg. In die periode wordt het gehuurd door de Commissaris der Koningin in Zeeland. Na het bombardement van de stad in 1940 waarbij het stadhuis verloren gaat, wordt De Griffioen tijdelijk gebruikt als secretarie en trouwlocatie. In 1942 wordt het huis verkocht aan de Hervormde Diaconie en in gebruik genomen als rusthuis. Voor dat doel worden er ook een aantal appartementen achter het oude huis gebouwd. In de vroege jaren zeventig verliest het huis deze functie weer. De Diaconie verkoopt alles aan een projectontwikkelaar die de versleten appartementen sloopt en er een groot nieuw complex voor in de plaats bouwt. Het oude herenhuis wordt gerestaureerd en in gebruik genomen als kantoor.

2.4 het nieuwe plan

Arend Rothuizen gaat in 1947 aan de slag met het eerste ontwerpplan voor de wijk. Meteen is de totaal nieuwe opzet herkenbaar. Er is geen sprake meer van losse blokjes van twee of drie aan elkaar gekoppelde villa's, maar hij kiest voor langere en korte stroken van aaneengeschakelde woningen, met een uiterst slank, overstekend lessenaarsdak. Alle woningen zijn gericht op het zuiden. De stroken staan geknikt ten opzichte van elkaar en waaieren met de zon mee uit. Nergens heb je daardoor eindeloze zichtassen in smalle straten die de rationele verkaveling van moderne stedenbouw kenmerkt.

Nee, hier ontstaan weliswaar lange en publieke, maar toch ruimtelijk intieme, introverte ruimtes tussen de woningen in, steeds begrensd door het zicht op een volgend blok of strook.

Dit wordt bevorderd door de grote open groene ruimte aan de tuinzijde van de woningen. Prive groen en openbaar groen gaan naadloos in elkaar over. In de tuin worden dan ook geen schuttingen of schuurtjes aangebracht.

Aan de straatzijde wordt een verdiept binnenplaatsje (60 cm -) aangelegd - vooruitlopend op de bijkeuken – achter een stenen muur, bedoeld voor het kolenhok, afgesloten met een poortje naast de voordeur. Op die manier worden voordeur en achteringang op een tamelijk pragmatische wijze verenigd aan de voorgevel en kan de tuingevel vrij van obstakels blijven.

De kopgevels worden niet botweg afgesneden en zonder enige versiering gelaten. Bij de hoekwoningen aan de westzijde wordt de voordeur verplaatst van de voor- naar de oostgevel, gecompeteerd met een extra raam in de slaapkamer op de 1e verdieping. Aan de oostgevel kan dit niet wat de betreft de voordeur. Wel wordt hier het extra raam op de verdieping, plus een extra raam in de woonkamer geplaatst. Bovendien laat Rothuizen voor een plastisch effect de muur van het binnenplaatsje voor de bijkeuken, de hoek omgaan. Zodoende verschuift ook de achterdeur (toegang tot de bijkeuken) naar die kopgevel.

Voor de verhuur van de woningen werd een aparte stichting in het leven geroepen: de Stichting Goed Wonen, die naderhand is opgenomen in Woningbouwvereniging Middelburg en later in Woongoed Middelburg. Bij de oplevering in 1950 bedroeg de huur voor een middenwoning fl. 44,95 per maand, voor een kopwoning aan de westzijde fl. 46,90 en aan de oostzijde fl. 49,10 per maand. De huidige huurprijs varieert tussen de € 500,- en € 600,- per maand.

Rothuizen past in het plan voor de Griffioen stalen kozijnen en ramen toe. Daarmee sluit hij aan bij de architectuur van de moderneren. In het gebouw voor de PZEM en bij sanatorium Zonneveld had hij ook al voor dit type kozijn gekozen. Vanwege de zeer slanke profielen kan een fraai effect worden bereikt: de gevels blijven zo heel vlak, hetgeen bij moderne architectuur de bedoeling is.

In het metselwerk worden wel bescheiden sierranden opgenomen. Vlak onder de dakrand en bij de plint.

Het muurtje aan de straatzijde is opgebouwd uit klampen, zodat daar de zijkant van de bakstenen te zien is, in een diagonaal patroon verwerkt. Die versieringen zijn weer een typisch onderdeel van traditionele architectuur.

Verder past Rothuizen in zowel de voor- als in de achtergevel diepe gevelsprongen toe. Daarmee verlevendigt hij het straatbeeld, en geeft bovendien aan waar in de plattegrond de woonkamer en de keuken zich bevinden. Opnieuw een kenmerk van moderniteit: de functie moet af te lezen zijn aan de gevel. Bij de woonkamers komen grote open puien. Daarboven is het dunne betonnen balkon van de slaapkamer gesitueerd. Ook de slaapkamer heeft weer een glaspui van onder tot boven. De balkonhekken zijn opnieuw van slank staal gemaakt en kennen een zeer open profiel. Samen met de betonnen prefab scheidinghekken in de tuin naast het terras en de standaard latten voor klimplanten tegen de gevel, vormen ze een uitgebalanceerd systeem van elementen, die de bewoning sterk veraangamen.

Rondom de voordeuren wordt een stevige sierrand aangebracht, met de kennelijke reden de voordeur wat extra cachet te geven. In de deur zelf zit een ruit, met een diagonale roedeverdeling; een motief dat terug komt in het scheidingshek, in de schuifpui tussen eet- en zitkamer, en het balkonhek aan de achterzijde van de woning.

Elk huis heeft een schouw in de woonkamer en in de eetkamer, aangesloten op een kloeke schoorsteen op het dak. In de kopgevels wordt deze schoorsteen ook als sierelement gebruikt door hem over de volle hoogte uit te spreken. Op de schouw is een kachel aangesloten die het huis moet verwarmen. Pas bij een renovatie in 1974-75 krijgen alle huizen cv.

Bestuursplan Woningbouw v. de Griffoer" 1:500

Gemeente Middelburg

Landsch. Arch. Bureau v. d. St. N. W. L. v. d. H. v. d. H.

April 1910

3

In 1982 worden de stalen kozijnen in de woonkamer vervangen door aluminium kozijnen en voorziet men een schuifpui. Vervolgens worden ook de betonnen balkons en tuinhedden onder handen genomen en worden de radiatoren voorzien van een radiatorkraan. Het sanitair wordt geheel vernieuwd in 2001. Een grootscheepse renovatie van het dak vindt plaats in 2006-2007, waarbij de dakranden helaas opgedikt worden en afgewerkt met forse aluminiumprofielen, waardoor de zo geroemde slankheid jammerlijk verloren gaat. In 2008 is het oude straatriool in de hele wijk vervangen door een gescheiden rioolstelsel. Dit omdat er een toenemende overlast was van ondergelopen bijkeukens in de herfst. Klaarblijkelijk was het riool niet langer in staat een grote hoeveelheid neerslag snel af te voeren. Dit probleem is met de aanleg van het nieuwe riool verholpen.

In het Zakboek voor de woonomgeving, uitgegeven in 2001, wordt het plan Griffioen aangeduid als tuinvijk. Met de duidelijk aanwezige groenstructuur en een gemiddelde dichtheid van 18 woningen per hectare (in de Randstad is 30 woningen per hectare normaal) is dit zeker gerechtvaardigd. Ook wordt hier een korte opsomming gegeven van kenmerkende moderne en traditionele elementen in de architectuur. De uitgesproken schoorstenen en de witte omranding om de voordeuren worden gekenschetst als typisch traditioneel. De hellende daken en de stalen puien worden genoemd als modern.

Duintjer prijst in een brief van 28 april 1949 aan Rothuizen de moderne frisheid van de wijk. "Echt jong, frisch en mooi werk – een ware verademing na zooveel troosteloze armoede van woningbouw overal in de lande. Prachtig ook vond ik de binnenruimten tusschen de blokken en de curven daarvan. Alle eer!" Het zal niet zo vaak voorkomen dat een ontwerper een dergelijk compliment van de supervisor krijgt.

Zoals eerder vermeld was De Griffioen bedoeld voor de gegoede middenstand, zoals ambtenaren, leraren, politieagenten e.d. Bij de toedeling van woningen werd er streng op toegezien dat alleen kostwinners met een dergelijk beroep hier konden komen wonen. Als je er eenmaal een woning toegewezen gekregen had, diende men zich te houden aan een behoorlijk aantal regels.

Zo waren schuurtjes en tuinhuisjes verboden, mocht er op de erfafscheiding alleen een lage heg worden geplant en ook mocht er vanaf het balkon geen was opgehangen worden.

Rothuizen had een speciaal droogrek voor de was in de bijkeuken ontworpen, om dit euvel – wat naar het inzicht van Goed Wonen alleen in arbeidersbuurten getolereerd kon worden - te voorkomen. In een aantal woningen is het droogrek nog steeds aanwezig.

2.5 stratenpatroon + voorzieningen

Terwijl in het eerste stedenbouwkundig plan voor de Griffioen van Rothuizen gekozen is voor straten van gelijk niveau, zodat er geen hiërarchie ontstaat, is toch wel duidelijk dat de hoofdontsluiting van de nieuwe wijk verloopt via de Olmenlaan en de Seisweg. Blijkbaar gaat men er van uit dat de Seisweg verkeerskundig prioriteit heeft. Op de tekening is de aansluiting van de Olmenlaan op de Seissingel alleen in stippellijnen aangegeven. In die hoek staat nog een dubbel woonhuis getekend, net naast villa 't Seys en de drie-onder-een-kap aan de singel. In het tweede stedenbouwkundig plan is die visie geheel gewijzigd. De Olmenlaan is nu prominent gekoppeld aan de Seissingel en in het midden van de wijk is een grote groene ruimte met vijver aangelegd. Op die plek zijn voorzieningen bedacht als een kleuterschool en een theehuis. Daardoor wordt dit werkelijk een hart van de wijk en de straat ernaast belangrijker. De aansluiting op de Seisweg verliest daardoor aan belang. De geplande voorzieningen gaan echter niet door. Ze worden uit het plan bezuinigd. De vijver blijft omdat deze noodzakelijk is voor de aanleg van de woningen. Op enkele plaatsen is het dringend gewenst het maaiveld op te hogen, vanwege de hoge grondwaterstand in deze omgeving. Door de vijver te graven komt de benodigde grond vrij.

Rothuizen heeft aan de randen van het plan grote groene mantelingen aangebracht, waarin lange stroken garages zijn opgenomen. Aan de noordelijke rand is die strook garages het langst. Aan de achterzijde van de Seisweg is een korte strook en ook in de groene strook achter park de Griffioen wordt een klein blok garages opgenomen.

De hele noordelijke lob van woningen en garages wordt echter nooit gerealiseerd. In plaats daarvan krijgt de achterzijde van de Seisweg een veel langere strook garages. Het blokje bij Park de Griffioen wordt weliswaar gerealiseerd, maar direct toebedeeld aan de aangrenzende woningen van het Park.

Zij dienen dus niet langer een publieke functie in het nieuwe wooncomplex.

Aan de westzijde van het plan is eveneens een manteling aangebracht, langs de Domburgse watergang. In die groene strook zijn vanaf de vroege jaren zestig enkele vrijstaande villa's aangebracht, waarvan er tenminste vier zijn ontworpen door de populaire Vlissingse architect Piet Götzen. Aan de overzijde van de straat zijn in plaats van de kenmerkende Griffioen huizen, een reeks twee-onder-een-kap woningen ontworpen en gerealiseerd door Arend Rothuizen in de periode 1955-1960. Die woningen hebben veel weg van de stroken woningen, alleen zijn ze wat groter en door de twee-onder-een-kap situatie ogen ze geheel anders in het straatbeeld.

2.6 het tuinplan van C.P. Broerse

De aanleg van de groenstructuur in plan Griffioen werd ontworpen door Christiaan P. Broerse (1902-1995) uit Amsterdam. Broerse begon op 24 jarige leeftijd als tuinbaas bij de aanleg van het Wijkpark (sinds 1995 Broersepark geheten) in Amstelveen. Later ontwierp hij daar enkele parken, waaronder het Meanderpark en het Thijssepark (1939). Dit park werd door de Raad voor de Cultuur in januari 2004 aangewezen als ontwerp van (inter)nationaal belang. Daarnaast was hij veertig jaar lang hoofd van begraafplaats Zorgvlied. Bovendien ontwierp hij in 1960 de Hortus voor de Vrije Universiteit en de inrichting van het landgoed Drakenstein voor toen nog prinses Beatrix. Na de inundatie van 1944 werd hij medewerker van de groep Herbouw Walcheren voor de herbeplanting van het eiland.

In deze functie ontwierp hij onder meer de herinrichting van landgoed Toornvliet net buiten Middelburg en de herinrichting van landgoed Der Boede in Koudekerke, dat in 1953 werd uitgebreid met twee gebogen zijvleugels aan het herenhuis, ontworpen door M. Duintjer. Aansluitend wordt op datzelfde landgoed door A. Rothuizen het verpleegtehuis Ter Poorte aangelegd. Broerse is met name bekend geworden door zijn uitgesproken voorkeur voor inheemse beplanting en de vrije of ruige aanleg van perken en weides, zodat een bijna romantisch geheel ontstaat dat goed past bij de Engelse landschapstijl.

Voor de Griffioen maakt hij een uitgekiend plan met lage heggen en grote open weides aan de zonkant van de woningen, terwijl in de starten inheemse bomen en struiken worden aangebracht. De straten krijgen de namen van de bomen die er groeien, zodat uiteindelijk een staalkaart van bomen ontstaat. In feite was het zijn bedoeling het beplantingsplan van de welstandscommissie Walcheren (met lange lijnen van hagen) door te trekken de woonwijk in. Aan de voorzijde van de woningen loopt naast het brede trottoir eerst de rijweg van klinkers in visgraatmotief, dan volgt een parkeerstrook van kinderkopjes, dan een overgangsrand van trottoirbanden, meteen gevolgd door de grasweiden. In de weiden zijn kleine perken met bloeiende planten opgenomen, bijvoorbeeld met rozen of lage kornoelje. Ook het kleine dwarspad in het plan, de Sleedoornlaan, waarover alleen voetgangers en fietsers zich kunnen bewegen krijgen een beplanting van bomen of hoger opgaande struiken. De koppen van de blokken worden voorzien van een hoger opgaande beplanting, zodat de stoep naar de voordeuren daar schuil gaan achter struiken. Bij de entree van de Esdoornlaan en de Eikenlaan vanaf de Olmenlaan is een bajonetontsluiting bedacht, die ervoor zorgt dat deze aansluiting relatief rustig blijft en er op de plaatsen extra ruimte voor grasvelden met solitaire bomen overblijft. Ditzelfde principe wordt toegepast bij de aansluiting van de Abelenlaan op de Berkenlaan, tegenover de vijver. In het eerste plan uit 1947 zijn deze constructies nog niet bedacht. Wel is de vijver er dan al. Samen met de omringende grasvelden vormt deze vijver een grote groene long in het hart van de wijk. Broerse plantte er berken, populieren en een aantal treurwilgen langs. Op deze wijze krijgt de hele wijk een duidelijk groen stempel.

Later is bij de aansluiting van de Berkenlaan en de Olmenlaan een kunst monument geplaatst en bij de jongste vernieuwingen verscheen op de hoek een cirkelvormig pleintje van donkergrijze split, met daarop van sloophout vervaardigde banken.

2.7 kunst

Op enkele kopgevels van de woningblokken is in maart 1999 een serie (onleesbare) gedichten op groen transparant plexiglas opgehangen. Ook is op de hoek van de Berkenlaan en de Olmenlaan, en één op de hoek Walcherseweg - Laan der Verenigde Naties in het plantsoen een betonnen sculptuur neergezet met daarop 750 gekleurde tegeltjes die door 250 kinderen zijn bevestigd, die in oktober '99 officieel geopend zijn door wethouder Strous. Als incidentele kunsttoepassing kan hieraan geen aanstoot worden genomen.

3. Toekomst

3.1 lange termijn

Eigenaar Woongoed denkt aan mogelijke verkoop van de woningen, wellicht deels met een zogenaamde terugkoop- regeling. Mede daarom is het van belang dat de wijk als gemeentelijk beschermd stadsgezicht wordt aangemerkt. Bij verkoop van (een deel van) de woningen, kan zelfs gedacht worden aan de oprichting van een Vereniging van Eigenaren voor de hele bomenbuurt.

3.2 behoud beeldkwaliteit

Op het moment dat dit beeldkwaliteitsplan geschreven wordt kan geconstateerd worden dat de wijk in goede conditie is en dat er veel aandacht is voor de specifieke architectuur, die op rondwandelingen op Open Monumentendag, lezingen en in een tweetal recente documentaire films onder de aandacht van een breed bewonerspubliek is gebracht.

ongoorloofd: te veel rommel

De eigenaar van het complex, Woongoed Middelburg is er van overtuigd dat de kwaliteit van de wijk behouden moet blijven. In de wijk is een zeer actieve wijkvereniging en er is de stichting Bomenbuurt van buurtbewoners die zich inzet voor het onderhoud van het groen en de leefbaarheid van de Griffioen. Voor het onderhoud van de groenvoorzieningen in de wijk is een convenant met de gemeente Middelburg gesloten. Daarin is vastgelegd dat de stichting het onderhoud pleegt aan alle struiken, heggen en bosschages. De gemeente onderhoudt de grote bomen en maait het gras in de wijk.

Sterke punten in de bestaande architectuur en stedenbouw van de wijk zijn: Weinig gewijzigde gevels van de woningblokken. Beheer van groen en dan met name de overgang van privé naar openbaar groen, waar veel aandacht voor is bij de stichting bomenbuurt. Behoud van slanke kozijnprofielen, al zijn ze op dit moment van kunststof. Er is op een enkele plaats nog een interieur intact. Bij veel woningen zijn nog (veel) onderdelen van het oorspronkelijke interieur intact. Soms is er wel ingegrepen in de open binnenplaatsen aan de straatzijde, hetzij met lelijke overkappingen, hetzij met storende toevoegingen of zelfs door het weghalen van de eindpenant.

Zwak punt is de renovatie van de daken, waarbij de dakranden opgedikt zijn en er een brede aluminium daktrim rondom is aangebracht die het oude beeld zeer geweld aan doet. Dit is echter niet meer terug te draaien, behalve bij een toekomstige algehele dakrenovatie, waarbij de dakdikte teruggebracht kan worden tot de oorspronkelijke 70 mm. (zie 3.2.3). Op dit moment bestaan daar overigens geen plannen voor.

ongeorloofd: te hoog + coniferen

fraai doorzicht

Aandachtspunten zijn:

3.2.1 gevels

Het bestaande schoon metselwerk van de gevels van de woningen en ommuring van de achterplaats dient overal ongewijzigd te blijven. Stuc- of schilderwerk is niet toegestaan. Bestaande profileringen in het metselwerk onder de dakrand, rondom kozijnen, bij de voordeur en in de ommuring van de achterplaats dienen ongewijzigd te blijven.

3.2.1.1 na-isolatie gevels

Uit oogpunt van duurzaamheid voor de toekomst zou nagedacht kunnen worden over na-isolatie van de gevels en daken van de woningen. Hiertoe zou eventueel een mogelijkheid bestaan, al dient de binnenzijde goed dampwerend te zijn. Voor vloerisolatie lijkt geen mogelijkheid te zijn. Bij de daken is vooral de dikte van de dakrand een belemmering. Zie hiervoor punt 3.2.3. Bij de gevels zal het gaan om na-isolatie aan de binnenzijde, omdat – zoals hierboven duidelijk is gesteld – het uiterlijk van de woningen ongewijzigd dient te blijven. Na-isolatie kan dus alleen geschieden door aan de binnenzijde van de gevels isolatiemateriaal aan te brengen en de wanden af te werken met een voorzetwand van bijvoorbeeld gipsplaat.

3.2.2 kozijnprofielen

Bij renovatie of vervanging van kozijnen moet het bestaande profiel wat afmeting betreft gehandhaafd worden. Ook de neggemaat dient ongewijzigd te blijven. Dit wil zeggen dat ook bij gewijzigd materiaal, de afmetingen onveranderd zullen blijven. Evenzeer is dit geldig voor de afmetingen van de ramen en de indeling ervan.

3.2.3 dakranden

Bij het ontwerp van de woningen is uitgegaan van een heel dunne dakrand, met zo weinig mogelijk afwerking. Gekozen is toen voor het omzetten van de mastieke dakbedekking, waardoor een anthraciet grijze rondegebogen rand ontstond van circa 70 mm dik. Daar meteen onder wordt dan de houten onderzijde afgewerkt en wit geschilderd.

Deze bijzonder fraaie dakrand is nu nog te zien bij de elektriciteitshuizen op de hoek van de Kornoeljelaan - Beukenlaan en op de hoek Olmenlaan - Essenlaan. Bij renovatie van het dak is deze fraaie slanke dakrand helaas verloren gegaan. Nu is er een opstaande getimmerde rand te zien van circa 160 mm dik, afgewerkt met een aluminium daktrim. Deze dakrand dient nu ongewijzigd te blijven bij eventuele volgende renovaties. Ook in geval men het dak zelf van isolatiemateriaal zou willen voorzien, dan mag de dakrand hierdoor niet verhoogd of opgedikt worden. Gelet op het feit dat de overstekende dakrand zelf niet geïsoleerd zal hoeven worden, kan bij na-isolatie gekozen worden voor een detail, waarbij de dikte van de dakrand ongewijzigd blijft.

Het houtwerk van de dakrand en de onderzijde van het overstekende deel blijven altijd wit geschilderd.

3.2.4 schuurtjes, (tuin)bergingen en bomen

Schuurtjes, (tuin)bergingen of kleine opstallen in de tuin zijn niet toegestaan. Ook dienen pergola's, hekken of bomen in de tuinen achterwege te blijven. In een reeds gesloten overeenkomst tussen Woongoed en Stichting Bomenbuurt is een zogenaamde uitsterfconstructie voor bovengenoemde reeds aanwezige onderdelen vastgelegd, die onverkort gehandhaafd blijft. Op termijn zullen dus al die onderdelen verdwenen zijn en blijven.

Bij de scheiding tussen tuinen onderling, waarvoor Rothuizen een betonnen scherm ontwierp (zie foto's op pagina's 20 + 27), kan een nieuw geplaatst scherm of schutting voorlopig getolereerd worden. Het is echter de bedoeling om de oorspronkelijke betonnen scheidingshekken terug te brengen, conform het oorspronkelijke ontwerp. Ook voor dit onderdeel is op de moment tussen partijen al een zogenaamde uitsterfconstructie overeengekomen.

3.2.5 groen structuur als geheel

Al geruime tijd wordt door Gemeente Middelburg en Stichting Bomenbuurt gewerkt aan het herstel van het oorspronkelijke groen plan van C.P. Broerse.

In dit beeldkwaliteitsplan wordt dat oorspronkelijke plan eveneens als uitgangspunt genomen.

Betula Negra

openbaar groen en straatprofiel in Populierenlaan, Beukenlaan en Espenlaan uitvoeren conform overige straten

voorbeeldig straatprofiel

Alle te nemen maatregelen zullen dus moeten passen in dat ontwerp, dat hier als bijlage aan is toegevoegd. Belangrijkste onderdelen hierin zijn de open tuinen, de openheid van de grote groenstroken tussen de blokken, de aanplant van bomen conform de namen van de straten en het gebruik van inheemse soorten voor de aanplant van bosschages en perken. Overigens wordt opgemerkt dat niet alle perken (veelal met *rosa rugosa*) niet hoeven te worden teruggebracht, omdat daarmee deels het belangrijke doorzicht verstoord wordt. Juist de openheid is een aangewezen als bijzondere kwaliteit. Te veel of te omvangrijke bloemperken zullen deze openheid juist beperken en van de groenstructuur een te intieme plek of plekken maken.

3.2.6 open tuinen

Tuinen van de woningen grenzend aan een open groenstrook dienen zoveel mogelijk open gehouden te worden. Dat wil zeggen dat hier geen sprake kan zijn van schuttingen, gaaswerk, hekken of hoog opgaande begroeiing op de erfgrens of vlak daarachter. De bestaande heggen net buiten de erfgrens, zijn eigendom van de gemeente en worden in hoogte beperkt tot 1400mm. Uitzondering wordt gemaakt voor de tuinen grenzend aan de Tamariskenlaan en het blok aan de Berkenlaan, aan de tuinzijde grenzend aan de Doornlaan, waar veel hinder is van het straatverkeer in de Berkenlaan, dan wel uitzicht vanuit de tegenover liggende woningen in de tuinen. Op deze locaties mogen de heggen maximaal 2000 mm hoog worden. Overigens geldt voor alle heggen die worden toegepast dat deze niet mogen bestaan uit coniferen in welke vorm of soort dan ook. Gekozen kan worden uit verscheidene struiken. In het plan van Broerse komen de Meidoorn, de Spaanse Aak en de Liguster veelvuldig voor.

goed

ongoorloofd: wildgroei/ geen onderhoud

3.2.6.1 doorloop

Om het contact tussen de tuinen en de open groene ruimte te vergemakkelijken is het toegestaan een doorloop te maken. Deze doorloop dient zich echter te beperken tot een open verbinding. Hierin mogen geen hekken hoger dan 700 mm of andere visuele obstakels worden aangebracht. Dit zou de eenheid van het groenplan en de openheid van de groene ruimte ernstig verstoren. Een informele toegang stoort echter niet.

3.2.6.2 plantensoorten en perken

Ondanks het feit dat Broerse een grote voorkeur had voor inheemse plantensoorten, is er in de Griffioen toch voor gekozen om een aantal perken te voorzien van uitheemse planten. In dit beeldkwaliteitsplan wordt niet afgeweken van de bestaande situatie wat plantensoorten betreft. Ook de uitheemse soorten, zoals de Tamarisk, Abelen, Jasmijn, Kastanje, Rozenbottels blijven dus gehandhaafd. Wel zal, in afwijking van het oorspronkelijke plan, het aantal bloemperken ten opzichte van het oorspronkelijke plan verkleind worden om er voor te zorgen dat de grote open parkruimte ook in voldoende mate open en transparant blijft.

3.2.6.3 geveltuinen

Langs de muren van de achterplaats is aan de straatzijde door de ontwerpers van de wijk een kleine geveltuin voorzien. Dit is een strook van ca 400 mm die uitgespaard is in de trottoirs waar de bewoners naar eigen inzicht een kleine tuin kunnen aanleggen die het straatbeeld opvrolijkt. In de afgelopen tijd is echter gebleken dat door de kleine omvang deze tuintjes nogal verwaarloosd worden. In een convenant tussen Woongoed Middelburg en St. Bomenbuurt is overeengekomen dat de stichting in overleg met de bewoners toezicht gaat houden op adequate aanleg en onderhoud van deze geveltuinen. Plantenkeus is en blijft vrij, maar in ieder geval zijn wildgroei en slecht onderhoud niet geoorloofd.

3.2.6.4 status Berkenlaan

Op dit moment vormt de Berkenlaan een verkeersader in de wijk. Dat is nooit zo bedoeld geweest door de ontwerpers, maar is in de loop van de tijd zo gegroeid. Doordat ook de bussen van deze laan gebruik maken is ooit, om schade aan woningen door trilling te voorkomen, asfalt aangelegd in plaats van het karakteristieke klinker en is de weg verbreed. De toeritten vanuit de omliggende straten kennen een drempelvormige verhoging. Zodoende vormt de laan nu een echte verstoring van de wijk als geheel. Die wordt er als het ware door in tweeën gedeeld. Door het aanpassen van het wegprofiel (terugbrengen van straatklinkers voor de parkeerstroken) en het opnieuw planten van bomen langs de Berkenlaan zou een flink deel van het oorspronkelijke status terug kunnen keren en worden bovendien de problemen met het te snelle verkeer opgelost. Voor nieuwe bomen zou gekozen moeten worden voor de *Betula Nigra* (heritage), de zwarte Berk, die een fraai en kloek beeld combineert met een grote duurzaamheid en snelle groei. In tekening op pagina 53 is weergegeven op welke wijze de aanplant van nieuwe bomen en het verdelen van parkeerplekken langs het trottoir gerealiseerd zou kunnen worden. Het verleggen van de busroute zou het mogelijk maken om de straatklinkers over de volledige breedte van het straatprofiel weer terug te brengen in de laan. Omdat dit echter buiten het bestek van een beeldkwaliteitsplan valt, kan hiertoe op deze plaats slechts een pleidooi gehouden worden. Dit laat onverlet dat de beeldkwaliteit fors zou toenemen indien men tot een zodanige ingreep zou overgaan.

3.2.7 kleuren

Afwijkingen van het bestaande kleurenschema worden niet toegestaan. Dit geldt ook voor de kleur van de voordeuren (RAL 3016). Dit betekent dat alle kozijnen wit (RAL 9001) zullen zijn, evenals de ramen (openslaande delen), deuren, dak- en gootranden, de omlijsting van de voordeur en de dakoverstekken en balkonranden. De toegang tot de ommuurde achterplaats zal in tegenstelling tot de huidige kleur worden uitgevoerd in kleur blauw (sikkens TO.30.50), die door A. Rothuizen veel werd toegepast.

Ook de toegangsdeur tot de bijkeuken zal in deze kleur worden geschilderd. Het balkonhek en de stalen balk die aan de achterzijde van het huis het dak ondersteunt zullen zwart geschilderd blijven.

Het bestaande metselwerk en het betonnen scherm tussen de woningen onderling (zie foto's op pagina's 20 + 27) dienen beide overal ongeschilderd te blijven.

De voordeuren dienen in de oorspronkelijke vorm gehandhaafd te blijven of, indien eerder al wijzigingen zijn doorgevoerd, teruggebracht te worden in de oorspronkelijke staat. Hiervoor kan worden uitgegaan van het in tekening op pagina 47 aangegeven model.

Voor de toegang tot de ruimte voor de bijkeuken dient eveneens uitgegaan te worden van het oorspronkelijke model van de deur, dat wil zeggen met horizontale planken van circa 120 mm breed en niet met een vlakke plaat. Conform het gestelde in paragraaf 3.2.11 mag deze deur om praktische redenen en om de toegankelijk in het algemeen te verbeteren wel breder worden dan de oorspronkelijke deur. Maximale verbreding bedraagt 100 mm.

3.2.8 doorvoeren

Daar waar doorvoeren of ontluchtingen van kachels en ventilators noodzakelijk zijn, dienen deze door het dak te geschieden. Op plaatsen waar nu reeds geveldoorvoeren zijn voorzien, moeten deze bij vervanging of verplaatsing van de voorziene apparatuur vervallen. Gaten worden dichtgemetseld en nieuwe doorvoeren zullen door het dak worden voorzien. Waar mogelijk kunnen de gemetselde schoorsteen kanalen benut worden. Nieuwe gemetselde schoorstenen zijn niet toegestaan.

3.2.9 dakkapellen en dakopbouwen

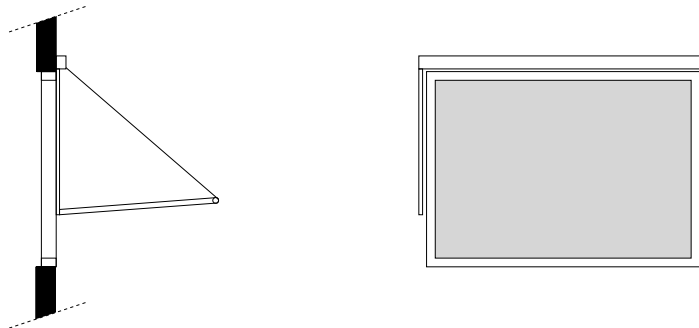
Op de daken van de woningen is het bouwen van een dakkapel of dakopbouw niet toegestaan. Ook het oprichten van een (schotel)antenne of andere zend- of ontvangapparatuur op het dak of aan de gevels van de woningen, waaronder ook het balkon wordt begrepen is niet toegestaan. Nieuwe gemetselde schoorstenen zijn niet toegestaan. Wel worden stalen, aluminium of kunststof doorvoerpijpen voor afvoer of ventilatie toegestaan, na het aanvragen van een bouwvergunning. In alle gevallen dient de kleur van deze doorvoeren zwart te zijn.

3.2.10 zonneschermen/screens

Aan de tuinzijde van de woningen kunnen de openingen worden voorzien van zonwering. Aan de noordzijde is dit niet nodig en dient zonwering dan ook achterwege te blijven. Gekozen moet worden voor een eenduidige vormgeving van de zonwering: waarbij tenminste alle woningen in een straat hetzelfde type en dezelfde kleur gebruikt wordt. Gedacht kan worden aan een uitvalscherf type 95 of 110, waarvan het armatuur uitgevoerd wordt in geanodiseerd aluminium en het doek in de kleur RAL 1015 gekozen wordt. Het scherm dient vlak boven de bovendorpel van het kozijn, en niet breder dan het kozijn te worden gemonteerd.

3.2.11 bijkeukenruimte

Om de gebruiksfunctie van de verdiepte binnenplaats te verbeteren kan het hierin gemetselde kolenhok gesloopt worden. Het oppervlak aan nuttige m² wordt hierdoor vergroot.

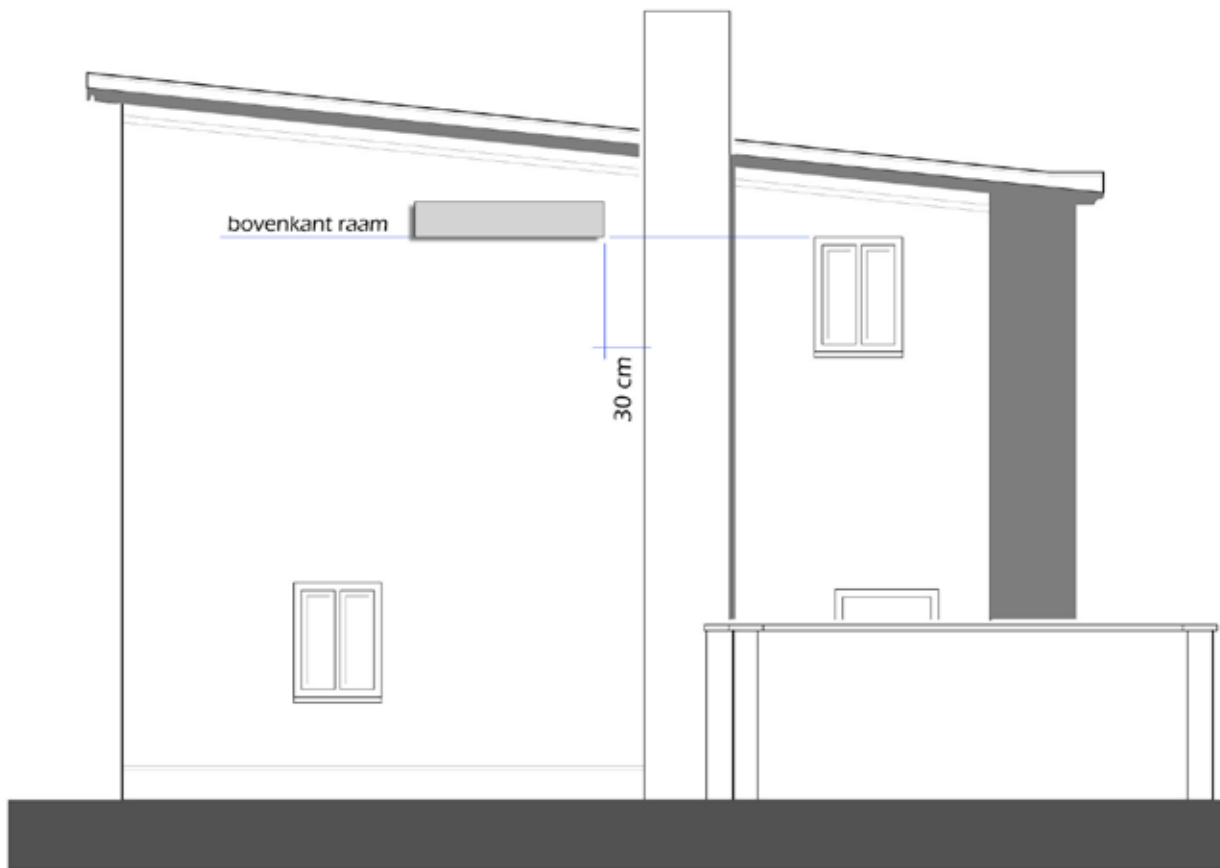
Op die wijze kan het algemene gebrek aan bergruimte enigszins gecompenseerd worden. Bij de toegang tot deze ruimte kan een deel van de hoekpenant verwijderd worden, ten behoeve van een bredere doorgang voor bijvoorbeeld fietsen. Deze penant kan echter om technische redenen niet geheel verdwijnen; dit zou de dunne muur onstabiel maken. Ook kan bij deze ruimte gedacht worden aan een gedeeltelijke overkapping met glas, om extra bergruimte te kunnen benutten. Zie hiervoor paragraaf 3.2.11.1. Verder dient deze ruimte overigens geheel intact te blijven.

3.2.11.1 overkapping binnenplaats

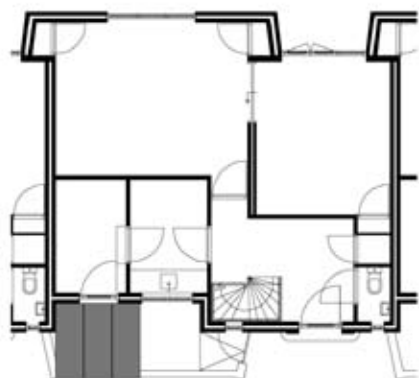
In 2002 is door RDH architecten en stedenbouwkundigen een ontwerp gemaakt voor de gedeeltelijke overkapping van de buitenruimte voor de bijkeuken. Hierbij is uitgegaan van een stalen frame met daarop gemonteerd een drietal glazen panelen. De bevestiging van de overkapping op de buitenmuur is zodanig dat dit er 'los', transparant en 'dun' uitziet en hierdoor tegelijkertijd een adequate ventilatie bereikt wordt. Indien ervoor gekozen wordt de genoemde ruimte te overkappen, is dit ontwerp een goed voorbeeld. Dit ontwerp wordt afgebeeld op pagina 47. Bij de gemeente Middelburg kan voor het bouwen dan deze overkapping een bouwvraag worden ingediend. Afgesproken is dat de commissie welstand akkoord gaat met dit ontwerp.

3.2.12 nestkasten

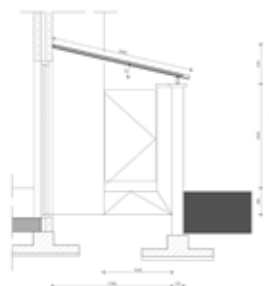
Tegen enkele kopgevels van woningblokken zijn in de loop van de tijd nestkasten aangebracht. In de meeste gevallen leidt dit niet tot een grote verstoring van het gevelbeeld. In enkele gevallen echter wel. Namelijk daar waar de nestkasten vlak tegen de onderzijde van de dakrand zijn bevestigd. Op die plaatsen zouden de nestkasten wat lager gemonteerd moeten worden. Dit geldt evenzeer voor nog nieuw te bevestigen nestkasten. Het schema op pagina 46 geeft weer waar men zich aan moet houden bij het ophangen van de nestkasten.

Zijgevel hoekwoning

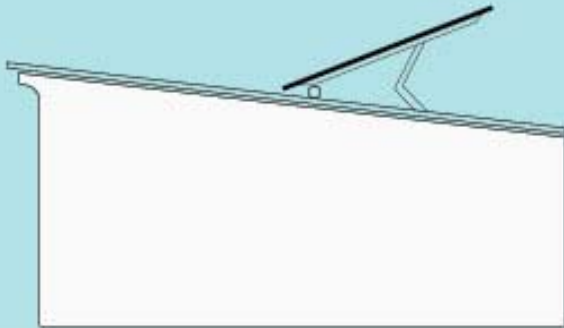

Plattegrond / bovenaanzicht

Doorrede patio

<p>Woning Griffioen 1 Projectie van 1:100 2023-01-17 1:100 (1:100)</p> <p>Rothuisen van Doorn't Hoop</p>	Project	Renovatie entrees woning en Griffioen Middelburg voorgevel met stalen luifels						
	Onderwerp							
	Projectnr	060460	Datum	04/02/23	Schets	1:100	Tekeningnr	0-01
	Schaal	1:100 (1:100)	Formaat	A3	Getekend	Sina	Status	concept

garages aan de Essenlaan

garages aan de Espenlaan

zonnepaneel op paal

3.2.13 zonnepanelen

Het aanbrengen van zonnepanelen of panelen voor zonneboilers zullen niet op de daken van de woningen worden aangebracht, tenzij de panelen vlak op het dakvlak kunnen worden verwerkt (in dezelfde helling). Dit om een verstoring van het beeld te voorkomen. Zonne-boilers kunnen weliswaar beperkt van afmeting blijven (ca 2 m2), maar zullen vanwege de versnippering een zeer onrustig beeld opleveren, te meer daar deze panelen, thans nog, op de zon gericht moeten worden om effectief te zijn. Daardoor wijken zij af van de bestaande dakhelling en zullen zo dus – zeker op enige afstand – extra zichtbaar zijn.

Algemene zonnepanelen met fotovoltaïsch (PV) cellen hoeven niet geheel op de zon gericht te zijn. Om die reden is wel mogelijk zijn om deze zonder verstoring van het beeld, op de daken van de woningen te voorzien. Niettemin is het voor een effectieve opwekking van energie beter om op een paar plaatsen een grote oppervlak aan panelen te voorzien. In het plan zijn daartoe een aantal blokken aangewezen waar dit het best zou kunnen. De garages aan de Essenlaan lenen zich daar erg goed toe, alsmede de blokken aan de Espenlaan. Op een paar locaties in de wijk zou men zich kunnen voorstellen hoge palen te plaatsen waarop schermen met zonnepanelen geplaatst zouden kunnen worden. In dat geval wordt de energie opgewekt als collectieve voorziening. Deze locaties zijn op plattegrond op pagina 51 aangegeven.

3.2.15 garageblokken

De bestaande garageblokken aan de Essenlaan blijven bestaan. Hoewel de ruimte ervoor niet uitblinkt door een hoge beeldkwaliteit, is er voor toegang tot de garages nu eenmaal een grote open ruimte nodig. Wel zouden de bestaande betontegels die gebruikt zijn voor de bestrating wellicht vervangen kunnen worden door grastegels. Dit om het groene karakter van de wijk te versterken.

Bovenop de garages kunnen over de gehele lengte zonnepanelen met fotovoltaïsche (PV) cellen worden gemonteerd. De hierbij benodigde apparatuur zou in een apart te bouwen ruimte kunnen worden ondergebracht, danwel in het reeds aanwezige elektriciteitshuis op de hoek van de Olmenlaan en Essenlaan.

Betula Negra

Beukenlaan

te wijzigen parkeerstrook aan de Berkenlaan

4. Conclusie

De bomenbuurt is een woonwijk met een sterke architectonische uitstraling en een unieke combinatie van stedenbouwkundige- en openbare groenstructuur. Beide aspecten zijn zeer de moeite waard om te behouden voor de toekomst. In dit beeldkwaliteitsplan zijn de voorwaarden neergelegd om de Griffioen zo mooi te houden als ze nu is en even aangenaam om in te wonen als nu het geval is. Het is een handzaam en praktisch instrument voor alle participanten, zowel eigenaar, beheerders als gebruikers, waarin dikwijls blijkt dat een gezond beleid en gebruik een kwestie is van goed overleg en geringe beperkingen of zorgvuldige overdachte ingrepen. De wijk gaat niet 'op slot', daarbij is geen enkele partij gebaat. Er zijn wel spelregels om dit architectonisch erfgoed tot in lengte van jaren naar ieders tevredenheid leefbaar te houden. Bovendien reikt dit document enkele aanwijzingen voor beheer en eventuele veranderingen of verbeteringen in de toekomst aan, uitgaand van de pragmatische ideeën en ontwerp overwegingen van de oorspronkelijke ontwerpers. Zodat ook een volgende generatie bewoners even enthousiast op deze plek kan wonen als de mensen van nu dat doen en er adequaat kan worden geanticipeerd op nieuwe ontwikkelingen.